

ἀρχὴν ἱερομηνίαν ἄγουσι, καὶ δεξιούνται ἀλλήλους ἐν ταύτῃ μάλιστα, καὶ προσαγορεύουσι, νομισμάτων τε ἀντιδόσει καὶ κοινωνίᾳ τῶν γῆς καὶ θαλάττης καλῶν.» Ἄλλὰ, παρεκτὸς τῶν φιλοδωρημάτων, τῶν ἐδεσμάτων, τῆς νομισματοφόρου Ἀγιβασιλόπηττας, τὰ ὁποῖα μᾶς κάμνουσι, καὶ γέροντας ἤδη, νὰ σκιρτῶμεν κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν πρὸς τὴν μνήμην τῶν παιδικῶν μας χρόνων, εἶνε πρὸ πάντων μνήμης ἄξια καὶ σπουδῆς τὰ *Kálarða*, τῶν ὁποίων τὴν ἀρχαίῃ ἀφέλειαν διέστρεψέ τις, ἀπειρόκαλος, φαίνεται, δάσκαλος, (καθὼς ἄλλος τοιοῦτος διώρωσε τὸν Ἐρωτόκριτον), ἀντεισάξας, κακῆ τύχῃ, δειλίας, ἐν Ἑλλάδι τὴν πληκτικωτάτην καὶ ἀνούσιον ἐκείνην περὶ γραμμάτου βαψωδιαν, διὰ τῆς ὁποίας μᾶς ζαλίζουν κατ' ἔτος τὰ παιδιά, πληρωνόμενα, ὅχι νὰ ἐξακολουθήσωσιν, ἀλλὰ νὰ παύσωσιν ἄδοντα τὸ ταχύτερον, ὡς ὁ Ἀράβιος αὐλητὴς ἐκεῖνος, ὅς

«Χαλκοῦ μὲν ἤλπει, τεττάρων δ' ἐπαύετο.»

Πόσον τερπνότερον, καθόσον καὶ φυσικώτερον καὶ πατροπαράδοτος σεβαστότερον, μὲ ἐθελγεν, ἐνθυμοῦμαι, παιδίον ἔτι, ὁ θίασος τῶν ἐν τῇ Κάλκῃ κωπηλατῶν, ἐρχόμενος μετὰ τοῦ βιολίου καὶ τοῦ λαούτου του, περὶ τὴν δευτέραν τῆς νυκτὸς ὥραν, παρὰ τὴν θύραν τῆς πατρικῆς οἰκίας, καὶ ἐρωτῶν, σκαιότερα καὶ ὑποβεβρεγμένη πῶς τῇ φωνῇ: *Νὰ καλαρδίσομε;* καὶ ἀρχόμενος μετὰ βακχικῆς, ἀλλ' ἠδείας συμφωνίας τὰ, τίς οἶδεν ἀπὸ πόσων ἑκατοντάδων ἔτων ἀναλλοιώτως ἐπαναλαμβανόμενα καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς πάντοτε γλυκυθυμίας ἀκούμενα, *Kálarða*; Ἀρχιμηνιὰ κῆ ἀρχιχρονιὰ κῆ ἀρχὴ καλὸς μᾶς χρόνος: Ἀγί-Βασίλης: ἔρχεται κτλ.

Ἄποια δὲ προσοχὴ ἐκυρίευσ, καὶ ὁπόσοι παλμοὶ καρδίας συνεκίνουν τὴν οἰκοδέσποιναν ἰδίως καὶ μάλιστα τὰς *Demoiselles*, ὅταν ἤρχοντο τὰ ἐγκώμιά των!

Εἶπομε τοῦ Ἀφέντη μας, ὅς ἔποῦμ' καὶ τῆς Κερᾶς μας: Κερὰ Ἰψηλὴ, Κερὰ λιγνὴ, Κερὰ καμαροφρύδα, πῶχαι τὸν ἥλιο πρόσωπο καὶ τὸ φεγγάρι στήθη, καὶ τοῦ κοράκου τὸ φτερό ἔχεις καμαροφρύδι κτλ.

Κόπτετε, κόπτετε, λογιώτατοι καὶ φιλόσοφοι, κόπτετε καθ' ἡμέραν ἀνά ἕνα κρᾶδαμον τοῦ εὐθαλοῦς δένδρου τῶν πατροπαράδοτων ἐθνικῶν παραδόσεων, καὶ ἀναπαύητέ ποτε εὐχαριστημένοι ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ ἡμνοῦ αὐτοῦ σκελετοῦ! Ἄλλ' ἄφετε τοῦλάχιστον εἰς τὸν λαὸν τὴν ἀρχαίῃν καὶ ἀπείριτον πόησίν του, τὰς ἀναμνήσεις, τὰ ἔθνη, τὰς παραδόσεις του. Θέλει νὰ μάθῃ τις πόσων αἰῶνων ἀρχαιότητα ἔχουσι τὰ γελώμενα σήμερον ταῦτα *kálarða*; Ἰδοὺ τί περὶ αὐτῶν λέγει Μιχαὴλ ὁ Ψελλός:

Ἡ τῶν Καλανδῶν Ἰταλίας ἡμέρα. . .

Ῥώμης μὲν οὕσα δόγμα τῆς παλαιτέρας,

εὐάγγελον δ' ἄθυρμα τῆς νεωτέρας, . . .

Τὰς γὰρ Καλανδας οἶδεν ἡ Κωνσταντινου.

Πρὸ τῶν θυρῶν δὲ συντρέχουσι μυριοί,

σκιρτῶντες ἡδὺ καὶ γελῶντες ἀθρόον,
εὐάγγελον σκίρτημα τοῦ παντὸς χρόνου,
εὐήχον οἰώνισμα, κήρυγμα ξένον.¹

¹ Ἡ ἐπομένη ἐπιστολὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου ἐγράφη τῇ 1 Ἰανουαρίου 1859, ἐκ τῶν Φυλακῶν τοῦ Γκαρμπολά. Τὸ πρωτότυπον αὐτῆς εὕρεται εἰς χεῖρας τοῦ ἐν Ἀθῆναις κ. Ἐδουάρδου, γαμβροῦ ἐπ' ἀδελφῆ τοῦ ἀειμνήστου ποιητοῦ. Σ. τ. Δ.

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡ. ΣΟΥΤΣΟΥ

Ποθεινοτάτῃ αὐταδέλφῃ!

Ἄντι φίλης ἀνθρωπίνης φωνῆς, ἀπαίσιος κρότος τηλεβόλων ἐξύπνισέ με σήμερον εἰς τὴν φυλακὴν ἀναγγέλων μοι τὸ νέον ἔτος δουλικὸν καὶ πῶδρομον ἰσῶς ἄλλων ἔτι ἐξ τοιούτων. Ἄλλὰ μὴ, ἀγαπητῆ ἀδελφῆ, μὴ ἐπιχύσης δάκρυ λύπης ἀντὶ χαρᾶς εἰς τὸν μαρτυρικὸν στέφανον, τὸν ἐπιτεθέντα εἰς τὴν κεφαλὴν μου ὑπὸ τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισσαίων τῆς Ἑλλάδος.

Κενὸν σχεδὸν ἔχων τὸ βαλάντιον, προσφέρω σοι, ὡς μόνον δῶρον τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐν εἰκονισμάτιον καλλιτεχνίας Ῥωσικῆς, ἀλλὰ τὸ τιμαλφέστερον πάντων εἰς καρδίαν χριστιανικὴν ἔλπίζω δὲ ὅτι ἐκ τῶν πρὸς τὸν Ἐσταυρωμένον ἐσθινῶν σου δεήσεων μία ἔσεται καὶ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἐμοῦ τοῦ εἰς χεῖρας Πιλάτων καὶ Ἰσκαριωτῶν ἐμπεσόνητος.

Ἐπεύχομαί σοι μεθ' ὅσης ζέσεως διατηρῶ εἰσέτι ἐν τῇ καρδίᾳ υγείαν, μακροβιότητα καὶ πᾶσαν πανοικεῖ εὐημερίαν.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 1 Ἰανουαρίου 1859.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΟΥΤΣΟΣ.

Υ. Γ. Ἐσωκλειῶ ἐπτὰ μόνον τάληρα, ὅσα μοι εὐρέθησαν πρόχειρα, πρὸς ἀγορὰν σακχαρικῶν διὰ τὸν οὐρανίσκον τῶν φιλάτων ἀνεψιῶν.

Διατὶ ἡ ἐκκλησία τῆς Καπνικαρῆας ὀνομάζεται

ΚΑΠΝΙΚΑΡΕΑ

Σώζεται παράδοσις ἐν Ἀθήναις ὅτι ἡ ἐκκλησία Καπνικαρῆα ἐπωνομάσθη οὕτως ἐκ τοῦ καπνίσματος τὸ ὁποῖον μόνον ὑπέστη, ὅτε ποτὲ οἱ Τούρκοι ἠθέλησαν νὰ τὴν καύσωσιν.² Ἄλλη ἐξήγησις δύναται νὰ ᾔνηε ἡ ἐξῆς: Ἐν Ἀθήναις ἐπεκράτησε πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἡ συνήθεια νὰ προσονομάζωνται αἱ ἐκκλησίαι διὰ τινος ἐπωνύμου σχέσιν ἔχοντος ἢ πρὸς τὸν κτήτορα ἢ ἄλλην τινα αἰτίαν. Οὕτως ὑπῆρχον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως αἱ ἐκκλησίαι ἅγιος Νικόλαος Καλογριῶνης, Παναγία τὸ καντήλι, Παναγία τοῦ Ῥο-

1. Σ. Δ. Βυζαντίου.

2. Ὁ Διονύσιος Σουρμελῆς (Κατάστασις συνοπτικῆ τῆς πόλεως Ἀθηνῶν ἀπὸ τῆς πτώσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων μέχρι τέλους τῆς Τουρκοκρατίας) λέγει:

«Αἱ Ἀθῆναι ἔμειναν ἔρημοι ἀπὸ τὰ μέσα Μαρτίου 1688 μέχρι τῶν 1690. Τὰ τουρκικὰ στρατεύματα εἰσελθόντα παρέδωκαν αὐτὴν εἰς τὸ πῦρ. Ἡ ἐκκλησία τῆς Παναγίας ἡ Καπνικαρῆα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν διότι εἰς τὴν ἐπιστροφὴν των οἱ κάτοικοι (1715) καθαρίζοντες τὴν ἐκκλησίαν, εὑρον μεταξὺ τῆς κεκαυμένης ὕλης τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας ἄκαυστον μὲν, ἀλλὰ κατακαπνισμένην ὅλην, ἐφ' ᾗ καὶ Καπνικαρῆαν ἐκ τοῦ καπνὸς καὶ κ ἄ ρ α ἐκάλεσαν αὐτήν.»

δακτιῶ κτλ., ἔτι δὲ καὶ νῦν ἐπονομάζονται πολλοὶ ἐκκλησιαί, οἷον ἅγιος Νικόλαος Ῥαγκαβᾶς, ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Κουρκοῦρης, Παναγία ἡ Βλασσαροῦ, Παναγία ἡ Ῥόμβη κτλ. Δυνατὸν λοιπὸν ἔκ τινος κτήτορος Καπνικάρη νὰ ἐπωνομάσθῃ ἡ ἐκκλησία Καπνικαρέα. Πιθανωτέρα ὅμως εἶνε ἡ πρώτη ἐξήγησις. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ κατάληξις ἐξ, ἄνευ συνιζήσεως τῶν δύο φωνηέντων ἐν τῇ προφορᾷ, εἶνε ἡ συνήθης ἀθηναϊκῆ. **

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἡ πολιτεία τῶν μελισσῶν ὁμολογεῖται ὡς τὸ πρότυπον τῆς ἀρίστης μοναρχίας. Πρέπει ὅμως νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι παρ' αὐταῖς οὔτε νόμοι ὑπάρχουσιν, οὔτε δίκαι, οὔτε δικασταί, οὔτε δικηγόροι, οὔτε χωροφύλακες καὶ κλητῆρες· ἡ δὲ ἔλλειψις τούτων, ἡ ἀποτελοῦσα τῶν μελισσῶν τὴν ὑπεροχὴν, κατορθοῦται διότι ἕκαστος τῆς πολιτείας μέλος ἔχει σαφῶς ὀρισμένην τὴν ἀποστολὴν του καὶ οὐδόλως σκέπτεται νὰ ἐκπληρώσῃ ἄλλην τινά. Αἱ ἐργάτιδες δὲν ὄνειρεῦνται θέσιν κηφῆνος, οὐδ' οἱ κηφῆνες ῥαδιοργαῖσιν ἵνα γείνωσι βασιλίσσαι. Παρ' ἀνθρώποις ἀπ' ἐναντίας ἀδύνατον νὰ λειψώσιν οἱ ταραξίαι, ἀφοῦ καθ' ἡμᾶς ἡ κοινωνία οὐδὲν ἄλλο εἶνε εἰμὴ συνκυλία, ἐν ᾗ οὐδεὶς μουσικὸς στέργει νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μέρους του, ἀλλὰ θέλει νὰ σκεπᾶσθῃ τὴν φωνὴν τῶν ἄλλων ὀργάνων, καὶ ἐκ τούτου ἐπέρχεται ἀνυπόφορος κακοφωνία.

Ποσάκις μοχθοῦμεν ἐπὶ τῷ μόνῳ σκοπῷ νὰ προμηθευθῶμεν καὶ διατηρήσωμεν δυσαρρεσκείας, αἰτίνας καὶ μόναι ἤθελον φθάσει καὶ οὐδεὶς ὑπάρχει κίνδυνος ν' ἀπολεσθῶσιν! (Ἀλφόνσος Κάρ).

Ο ΒΟΡΕΙΑΣ ΠΟΥ Τ' ΑΡΝΑΚΙΑ ΠΑΓΟΝΕΙ

Ἦτον νόχτα, εἰς τὴν στέγη ἐβογοῦσε
Ὁ βορείας, καὶ φίλῳ ἔπεφτε χιόνι.
Τὶ μεγάλο κακὸ νὰ ἐμνηοῦσε
Ὁ βορείας ποῦ τ' ἀρνάκια παγώνει;

Μὲς στὸ σπῆτι μιὰ χαροκαμένη,
Μιὰ μητέρα ἀπὸ πόνους γεμάτη,
Στοῦ παιδιοῦ της τὴν κούνια σκυμμένη
Δέκα νόχταις δὲν ἔκλειγε μάτι.

Ἐἶχε τρία παιδιά πεθαμμένα,
Ἄγγελούδια, λευκὰ σὰν τὸν κρίνο,
Κ' ἓνα μόνον τῆς ἔμεινε, ἓνα,
Καὶ στὸν τάφο κοντὰ ἦτον κ' ἐκεῖνο.

Τὸ παιδί της μὲ κλάμμα ἐβογοῦσε
Ὡς νὰ ἐζήταε τὸ δούλιο βοήθεια,
Κ' ἡ μητέρα σιμά του ἐθρηνοῦσε
Μὲ λαχτάρα χτυπώντας τὰ στήθηα.

Τὰ γογγύσματα ἐκεῖνα καὶ οἱ θρήνοι
Ἐπληγόναν βαθεῖα τὴν ψυχὴ μου.
Σύντροφός μου ἡ ταλαίπωρη ἐκεῖνη,
Ἄχ, καὶ τὸ ἄρρωστο ἦτον παιδί μου.

Στοῦ σπιτιοῦ μου τὴ στέγη ἐβογοῦσε
Ὁ βορείας, καὶ φίλῳ ἔπεφτε χιόνι.

Ἄχ, μεγάλο κακὸ μοῦ ἐμνηοῦσε
Ὁ βορείας ποῦ τ' ἀρνάκια παγώνει.

Τὸν γιατρὸ καθὼς εἶδε, ἐσηκώθη
Σὰν τρελῆ. Ὅλοι γύρω ἑστωπαῖναν·
Φλογεροὶ τῆς ψυχῆς της οἱ πόθοι
Μὲ τὰ λόγι' ἀπ' τὸ στόμα της βγαῖναν.

«Ὡ, κακὸ ποῦ μ' ἐρῆξε μεγάλο!
Τὸ παιδί μου, γιατίε, τὸ παιδί μου. . .»

Ἔνα τῶχω, δὲν μ' ἔμεινε ἄλλο·
Σωτέ μου το, καὶ πάρ' τὴν ψυχὴ μου.»

Κι' ὁ γιατρός μὲ τὰ μάτια σκυμμένα
Πολλὴν ὥρα δὲν ἄνοιξε στόμα.
Τέλος πάντων—ἄχ, λόγια χαμένα—
«Μὴ φοβάσαι, τῆς εἶπεν, ἀκόμα.»

Κ' ἔκαμωθῃ πῶς θέλει νὰ σκύψῃ
Στὸ παιδί, καὶ νὰ ἰδῇ τὸ σφυγμὸ του.
Ἔνα δάκρυ ἐπροσπάθει νὰ κρούσῃ
Ποῦ κατέβ' εἰς τ' ὠχρὸ πρόσωπό του.

Στοῦ σπιτιοῦ μας τὴ στέγη ἐβογοῦσε
Ὁ βορείας, καὶ φίλῳ ἔπεφτε χιόνι.
Ἄχ, μεγάλο κακὸ μᾶς μνηοῦσε
Ὁ βορείας ποῦ τ' ἀρνάκια παγώνει.

Ἡ μητέρα ποτὲ δακρυσμένο
Τοῦ γιατροῦ νὰ μὴ υἰώσῃ τὸ μάτι,
Ὅταν ἔχη βαρεῖα ἐκπλωμένο
Τὸ παιδί της σὲ πόνου κρεβάτι!

Γ. Χ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἦτο ὑπουργοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως τοῦ αὐδιδίμου Ῥίζου τοῦ Νερουλοῦ ὄντος, νεοφώτιστός τις καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου ἐξύβρισε αὐτὸν δι' ἐπιστολῆς. Φοβηθέντες δὲ οἱ τοῦ καθηγητοῦ φίλοι τὴν δικάϊαν τοῦ ὑπουργοῦ ὀργῆν, προσῆλθον εἰς αὐτὸν, καὶ ἐπεχείρησαν διὰ λόγων μειλιχίων νὰ τὸν δυσωπήσωσι.—«Δὲν μὲ ἐπείραζαν αἱ ὕβρεις, ἀπεκρίθη ὁ λόγιος καὶ εὐφυῆς ὑπουργός, μὲ ἐπείραζαν μόνον αἱ ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ καθηγητοῦ ἀνορθογραφίαι.»

Ἦτο Νεωσι, γράφει ἡ Ὡρα, ἐγένετο σπουδαία ἀνακάλυψις, ἥτις θέλει φέρει τελείαν ἀλλοίωσιν τοῦ συστήματος τῶν τῶες ἐν χρήσει τυπογραφικῶν στοιχείων· ἀντὶ τῶν μέτρων τοῦδε μεταλλικῶν, εὐρέθη τὸ μέσον τῆς ἀντικαταστάσεως διὰ στοιχείων ἐκ στομωμένης ὑάλου (verre trempé) κατασκευαζομένων, τὰ ὁποῖα οὔτε εἰς φθορὰν ὑπόκεινται καὶ τοὺς χαρακτῆρας πολὺ καθαρώτερον ἀποτυποῦσιν. Αἱ ἤδη ἐν χρήσει μητραι δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι καὶ διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ἐξ ὑάλου στοιχείων.

Κατὰ τινὰ τελευταίως δημοσιευθεῖσαν στατιστικὴν, ἐπὶ 400 γάμων ἀναλογοῦσι ὅ διαζύγια ἐν Ἑλβετίᾳ, 2 ἐν Βελγίῳ καὶ 1 ἐν Ὀλλανδίᾳ καὶ Σουηδίᾳ.

Ἐν Εὐρώπῃ ὑπάρχουσι 4564 θέατρα, ἡτοι: 387 ἐν Γαλλίᾳ, 346 ἐν Ἰταλίᾳ, 168 ἐν Ἰσπανίᾳ, 150 ἐν τῇ Μεγ. Βρετανίᾳ, 150 ἐν Αὐστρίᾳ, 191 ἐν Γερμανίᾳ, 44 ἐν Ῥωσίᾳ καὶ Πολωνίᾳ, 34 ἐν Βελγίῳ, 23 ἐν Ὀλλανδίᾳ, 20